

Herodot, *Historien* I, 157ff.: Aristodikos und die Sperlinge

Schwacher und starker Aorist Aktiv und Medium, οὗτος - ὅδε, indirekte Erzählweise im ACl

Nach der Niederlage Lydiens gegen die Perser führt der Lyder Paktyes einen Aufstand gegen die Perser an. Der persische Großkönig Kyros hat den Meder Mazares ausgeschiedt, ihn gefangenzunehmen. Paktyes ist in die kleinasiatische griechische Stadt Kyme geflüchtet.

Branchidai (Didyma) war eines der großen Heiligtümer und Orakelstätten der Antike; dort wurden Apollon, Zeus und Artemis verehrt.

Μαζάρης δ' ἔπεμψεν εἰς τὴν Κύμην ἀγγέλους ἐκδιδόναι¹ κελύσας Πακτύην. Οἱ δὲ Κυμαῖοι ἐβουλεύσαντο² τὸν θεὸν ἐρέσθαι τὸν ἐν Βραγχίδαϊς περὶ τῆς ἐκδόσεως³. Ἦν γὰρ αὐτόθι⁴ μαντεῖον⁵ ἀρχαῖον, οἷ⁶ Ἴωνές τε πάντες καὶ Αἰολεῖς ἤρχοντο μαντεύεσθαι⁷.

Πέμπσαντες οὖν οἱ Κυμαῖοι εἰς τοὺς Βραγχίδαϊς⁸ θεοπρόπους⁹ ἠρώτων περὶ Πακτύην. Ἐρωτῶσι δ' αὐτοῖς ταῦτα χρηστήριον¹⁰ ἐγένετο ἐκδιδόναι Πακτύην Πέρσαις. Ταῦτα δ' ἐπεὶ ἤκουσαν οἱ Κυμαῖοι, ὠρμώντο ἐκδιδόναι· ὀρμώμενον δὲ τὸ πλῆθος¹¹ Ἀριστόδικος ὁ Ἡρακλείδου, ἀνὴρ δόκιμος¹², ἀνέσχεν κελύσας Κυμαίους μὴ ποιῆσαι ταῦτα οὐ πιθόμενος τῷ χρησμῷ¹³ καὶ νομίζων τοὺς θεοπρόπους οὐ λέγειν ἀληθῶς. Ἐπορεύοντο οὖν τὸ δεύτερον περὶ Πακτύου ἐπερησόμενοι¹⁴ ἄλλοι θεοπρόποι, ἐν οἷς καὶ Ἀριστόδικος ἦν.

10 Ἀφικόμενος δὲ εἰς Βραγχίδαϊς ἐμαντεύσατο Ἀριστόδικος ἐπερωτῶν τάδε·

¹ ἐκ-δίδωμι

² βουλεύομαι

³ ἢ ἔκ-δοσις, ἐκ-δόσεως

⁴ αὐτόθι

⁵ τὸ μαντεῖον

⁶ οἷ

⁷ μαντεύομαι

⁸ οἱ Βραγχίδαϊ

⁹ ὁ θεο-πρόπος

¹⁰ τὸ χρηστήριον

¹¹ τὸ πλῆθος, -ους

¹² δόκιμος

¹³ ὁ χρησμός

¹⁴ ἐπ-ερήσομαι

herausgeben, ausliefern

(ἢ βουλή Rat) beratschlagen – *beachte den Aspekt!*

Auslieferung

daselbst, dort

1. Orakelspruch 2. Orakelstätte

(*Akzent!*) wohin

1. prophezeien 2. das Orakel befragen

die Branchiden, *Priesterfamilie in Didyma*

Gesandter (*in einer öffentlichen Gesandtschaft zu einem Orakel*)

1. Orakelspruch 2. Orakelstätte (*wie μαντεῖον*)

Menge

angesehen

Orakelspruch

Futur zu ἐπ-ερωτάω

»ὦ ἄναξ¹⁵, ἦλθε παρ' ἡμᾶς ἰκέτης¹⁶ Πακτύης ὁ Λυδὸς φεύγων θάνατον πρὸς Περσῶν· οἱ δ' αὐτὸν ἐξαίτουνται¹⁷. Ἡμεῖς δὲ καὶ φοβούμενοι τὴν Περσῶν δύναμιν τὸν ἰκέτην οὐ τολμῶμεν¹⁸ ἐκδιδόναι, ἀλλ' ἀπὸ σοῦ δῆλον μαντεῖον ἀναμένομεν.«

15 Ὁ μὲν ταῦτα ἐπήρετο, ὁ δ' αὖθις¹⁹ τὸ αὐτὸ αὐτοῖς χρηστήριον ἔφαινε κελεύων ἐκδιδόναι Πακτύην Πέρσαις. Πρὸς ταῦτα ὁ Ἄριστόδικος ἐποίει τάδε· περιερχόμενος τὸ ἱερὸν κύκλῳ ἐξείλε τοὺς στρουθοὺς²⁰ καὶ πάντα τὰ ὀρνίθων²¹ γένη τὰ νεοττεύομενα²² ἐν τῷ ἱερῷ. Ἔνθα²³ λέγεται φωνὴν²⁴ ἐκ τοῦ ἀδύτου²⁵ γενέσθαι λέγουσαν τάδε· »Ἀνοσιώτατε²⁶ ἀνθρώπων, τί τολμᾶς ποιεῖν; Τοὺς ἰκέτας μου ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἀρπάζεις²⁷;« Ἄριστόδικον δὲ πρὸς ταῦτα εἶπεῖν· »ὦ ἄναξ, αὐτὸς μὲν οὕτω τοῖς ἰκέταις βοηθεῖς, Κυμαίους δὲ κελεύεις τὸν ἰκέτην ἐκδιδόναι;« Τὸν δὲ αὖθις 20 ἀμείψασθαι²⁸ τοῖσδε· »Ναί²⁹, κελεύω, ἵνα³⁰ ἀσεβήσαντες³¹ ἀπόλησθε³², ὥστε μήποτε τὸ λοιπὸν³³ περὶ ἰκετῶν ἐκδόσεως ἐλθεῖν ἐπὶ τὸ χρηστήριον.«

Ταῦτα ἐπεὶ ἤκουσαν οἱ Κυμαῖοι, οὐ βουλόμενοι οὔτε ἐκδόντες³⁴ ἀπολέσθαι οὔτε παρ' ἑαυτοῖς ἔχοντες πολιορκεῖσθαι³⁵ ἐξέπεμψαν αὐτὸν εἰς Μυτιλήνην.

¹⁵ ὁ ἄναξ

¹⁶ ὁ ἰκέτης

¹⁷ ἐξ-αἰτέομαι τινα

¹⁸ τολμᾶω

¹⁹ αὖθις

²⁰ ὁ στρουθός

²¹ ὁ, ἡ ὄρνις, ὄρνιθος

²² νεοττεύομαι

²³ ἔνθα

²⁴ ἡ φωνή

²⁵ τὸ ἄ-δυτον

²⁶ ἀν-όσιος

²⁷ ἀρπάζω

²⁸ ἀμείβομαι

²⁹ ναί

³⁰ ἵνα *mit Konjunktiv*

³¹ ἀ-σεβέω

³² ἀπ-όλησθε

³³ τὸ λοιπὸν

³⁴ ἐκ-δόντες

³⁵ πολι-ορκέω

Herr

Bittsteller, Asylsuchender

jemandes Auslieferung fordern

wagen

wieder

Sperling

Vogel

nisten

da (*zeitlich oder räumlich*)

Stimme

(δύομαι versinken, eintauchen) das Allerheiligste, das Innere des Tempels (*"in das man nicht eintauchen=eintreten darf"*)

unheilig, verworfen

rauben

1. wechseln (*"Amöbe"*) 2. erwidern

ja

damit

freveln

Konj. 2. Pers. Pl. zu ἀπ-ωλόμην

(λείπω) (*"was übrigbleibt"*) Rest, Zukunft

Partizip Aor. Aktiv zu ἐκ-δίδωμι

(eine Stadt) belagern